

МУУС УСТАР—ЛЕНИНСКЭЙ ЫЙ

— Саялдары, плитала
ры тутуу объектарыгар
тиердэн сүөкээһингэ а
токрналары туһанабыт.
Маннаады иһин террито
риябытыгар автофран
түүннэри дьууурустуба
лыыр итинэн түөрү кү
рүөсчүт кинэ 11 чааска
дизри баар буолуулар
кааччылар, бу күүһүнэ
таһаары сүөкээһингэ
эбин икки стропальнигы
эбин биэриэхпит. Шифер
дарбыт арабыла суох кэ
(Бүтүтүн 3-э стр. көр).

Субуотунньуктан киллэриллибит үп Саха
ССР баргара сайдыытын национальнай фонду-
тыгар Якутскийдаагы Жилсодбаны 1007002/2
№-дээх счегутар нөбөрүллүүхтээх.

♦ *Партийнай олох: производствонь салайымы* ♦

ОНУЛАРЫН БУЛА ИЛИКТЭР

УРСФСР Компартиянын Кини Комитета коммунисттер динилеригер тосту огуллуулук оруктары туурорда. Олортон биридестара партия кууну-уо-буи экономиканы саргх-ситиши, сагатынныга ту-ла тардынга туназымы буолар. Производствонн салааныттан партияны туора анымы туох да ту-ланы адалбата, тортору-тун, угус сирдэргэ куус-обуллуутугар, дыссини-илени, борзедэн сатары-йыныгар тириэртэ. Ити-аннэхэ билиги ороонуи коммунисттара хайдах-туох үлэтиэхтинни сөбүй? Итинник айгыныны хас-нереубут, кэсептинт сек-ретарымы, коммунистны ах-сыттан ыйытабын да, ас-тыктарар элиэти ылба-тым. Угустар мунарал-лар: Билигин туланылла-сыттар формаларыт тө-бө кудуустэахтаригар болзотто уурулуубат. Онон бары кэсептербит-үүбөтинни тумэрбит на-да буолла дин санымын. Барытыгар тэнийбонс-ара, итинни сибээстээн, бири-икки бэлэстэтинни ооруроохун бадарайын.

Болуугу сыахтаары пар-тиянай үлэтиэтэни (сек-ретарь М. Х. Абрамова) учуутар 32 коммунист-турар. Кинилэртэн 7-гэ быһаччы производствог-үлэтин. Фермада нолуо-ну таһаары ыарабыты-гар партиянай тэрилтэ-быһаччы орооһон, комму-нист Ф. Ф. Константино-вы ити үлэде туруорбут. Ыаныысыт коммунист Е. А. Ядрихинский арен-дотар буолбут. Комму-нисттар туһааннаах үлэти-рисар сирдэрбэттэр. Пар-тиянай тэрилтэ производ-створа быһаччы орооһу-тугар ити ребочайдар куус-көөнө, тирэх буолал-лара саарбага сүөх: бада-һаныннымы, үлэтин дьон-санаатын, кыһалзатын и-тинилэртэн ордук кини-биндэ?

— Совхоз сайлар туһааныларын, рынокка иш-рингэ бэлэмженин тутуу-нан дирекция, партия, профсоюз, информацияла-рын жалды истабит. Бэ-йлигинер ханнын да ту-наа былаан, программа итинниэхэ суох. Производ-ствоны сайааһыга кыт-тыбыт дин коммунист-рабочайдары, сайааһаччы-лары — отчуоттатыат, — дини секретарь. Билигин бари да сирдэргэ иччэ форма биниээн туһаныллар, совхоз, отделение сайлар иэкилини олохтоох салаа-та субатини холбоон бы-лаалар. Ол эрэри иччи-ни-эр минниэхэ хайдарый?

Партийнай тэрилтэ бы-
ланыгар оҕуруот хаһаа-
пыстыбатын салайааччы-
тын, Бөлүгүр отделение-
тын уупраляющайын от-
чуоттарын истин илгэ-
тилибит.

— Тугу, кемелелуулахуу, итгэлтэрин ынабыт, ороонуо суохтааххыт диссугабатыахтарын багараттар. Урут үлэниинэ факторы ылан онэрингэ ытта ороон үлэниирит, — диир Мары Харановна. — Очтуоттааххына, тугу да үлэлээтэх курдук көстүөххүөп. Ити астрономут отделение, дирекцияда эмпи очтуоттуур, онон салар да хаалар, көдүүһа даамтыыр. Атын ханнын форманы юкстэриэххитий? — диэн мууаахсыыйар. Үлэлээбит эрэ аатын ылаары, дьон бириэмэтин ылар да табыгаһа суох курдук. Очтуотугар парсийнай тэрилтэ атын, сага, көдүүстээх форманы олкуйдуохтаах. Ханныы?

Бирикүүл, партиянай
эрилта аналга телиланы
абар целлофан, трактор
сипаах чааһын, ымаа баа-
лар быаны, ыыр солгуур
булуу курдук хаһааһыс-
сыбайнай үлэлэртүнэн дьа-
һыгырыма, эбэтэр дьон
игорохутааһын хатылаан
амалык буолуу сатам-
нат. Тус байам санааба-
р партией, түүх-ханык ин-
нэ, үлэлит өйүн-санаатын
иннэ элнэтиипар. Коллек-
тив үлэлиттэрин полити-
ческой билиттэрин тайы-
һын, ойдобуллара таба-
һын, коллектив доруо-
һын мирноксимат баар
букустутун иннэ үлэлэх-
төөх. Итинниэ, үлэ сү-
рүн туһаһымыларыгар
партиянай тарилта байыта
программалаах, этэр тыла-
һаах буолуохтаах. Сою-
ун советх салалатын
кытта ол сөл түбөһипар.
Бигир хайыһа тутуһулар
буоллаһына, дьонго ону
тиэриниэ, ойдохтуга сү-
рүн куус иннэ буолуох-
таах. Билигин советтар-
экономической уорэди
эригэс халыбынан совет-
тар директордарыгар
үһүрэн азороллор. Отто-
н дьон үгэс түүһүнэн
һыас булбакка, ити дь-
нал кумааһыга хаалар.
Экономической уорэди
политическай кытта ык-
ка сибээстээн үөрэтнэххэ,
Бийиэхэ экономическай
үөрэххэ сылдьааччылар
политическай үөрэххэ үө-
рэммиттэрэ үгэс буолла.
Зүгүтүгү курдук хонон
урудаах ахсын баалаһы-
һа уларыһа турар кэми-
гэр экономика, политика
боллуруостарыгар дьон
сунуута-төһүтэ аһара
улахан. Болутурга, сун-
атын сирдэргэ курдук,
рабочайдар ханнын да үө-
рэтинин хаһаллыбаттар.
Уопсайынан, полит-үөрэх
үтүмэ суох буолбута өрө-
һүрүгүнэ көстөр. Дьон
санааһын туттааха, байыта
батыгар итэһэттэххэ, үлэ
да үлэлэни, бэрээдиг да
баар буолуо этэ.

Партийная тарихта: бун-
лашныгар - социалистичес-

кай кустанайны тал
тин, бастыг оныг тэр
батын туһанай бэртээх
нууш баар. Ол эрэри
толоруларьгар үлэ бар
быта көстүбөт. Барыг
тык, нөчөөт суох үлээт
һиниг үлэ коллективтар
көмүл бөдө бариллаа.
Ону таба туһаныга эл
бэри билээххэ, төбөт
үлээтиэххэ наада. Пар
тийнай тэрэлтэ сити бы
данын олоххо киллэрэн
хаһаайларайыа биллгит
уусулуобулатыгар сөн тү
бөһөр көдүүстээх ный
малары олохтоолууга ба
сара буоллар, төһөлөө
чүгүтэй буолуо этэй? С
суох.

Партийнай тэригтэ нис
ологическай үлэнтгэр сек
ретарь ниймэ мунигы
ры үлээтэртэн, сорох
сирдарга полит-үерэгн
ыгтарган атын нэснирэ
суох курдук. «Агнэаи
нан үлэни Советтар м
быттара. Дынгар, урут да
оннун буолуохтаах этэ»
— диир Мария Харито
новна.

Ити итэвэстэри туора
гыктааһар, холобурга
сыйлаар мурудук үчүгү-
дүк үлөһүннэр кыах. Болу-
гур коммунистарыгар
баар. Ол эрэри биир
суол, иһи санааһар, оһу-
ка улаханньык мөһүндэри.
Нэһилиэк 52 коммуниста
үс ағы партийнай тэрил-
тэбэ үчүөккэ тураалар, ү-
һүгэ быдааныһан үлэһи-
лэр. Союз кини аппара-
тын партийнай тэрилтэ-
тин учуотугар турааччы-
лар бари партияга произ-
водствоньы салайа сый-
дыар, билгилээх-көрүү-
лээх специалисттар. Оһуо-
лара 7 коммунистах тэри-
лэтэ аһиз бэйэтэни эрэ
һинии үлэһиннэр. Итинээ
партийнай тэрилтэ күүдэ
оһуулуһбут, тэһэһиннээх,
кэлиһ үлэ мытыллар кэ-
дэра суох буолуһбут. Оһу сү-
рүннүүһөн сөһтөөх партия
секретара аһынньыттар
кэдэра суох. Урукку дэ ө-
гүгүр үкүсүгүр союзга про-
изводствотыгар оһотч,
коммунист учууталлары
нэһилиэккэ мытыллар
идеологическай үлэбэ тар-
дарга күүһэ тиһибэтэх.
Партийнай тэрилтэ биир
идэлээхтэр сөһтөтара буол-
батах, бу бастатан туран,
биир идеал иһин оһсуһар,
биир политической плат-
формага тууар дьон со-
модолуһуулары, оһон нэ-
һилиэк иһингэр баар ком-
мунистар биир тэрил-
тэбэ түмсүүлэрэ сүү-
йүүлээх буолуон сөп.
«Миң да ити үс тэрилтэ-
ни холбуурга туруорсубу-
дум да, кыайбатырым.
Биир хамнастаах се-
кретарь нэада. Оһу хантан
ыллаахпыттай?» — диир Т.
М. Лытани, партияком урук-
ку секретара. Болугур
коммунистара итинни туюх-
һи саныһалармы?

М. СИДОРОВА.

Оройуон бары олохтоохторугар
АҺАБАС СУРУК

[illegible]

Билигтн Чурапчыбыт күөлүн орто дьирингэ 1,5 метри кыайбат, онон ийэр кыйын олоρχу хам толор туруктаанна, сэрин кэнииттэн күөлбүт бу инкие ээтигэ буюлла. Итинтэн көстөрүнэн, Куохара үрбэ Чурапчы күөлүн кыайан уунан хааччылыбата дакаастанна. Кэниини сылларга Куохара тылата кууска кэрдиллинеэ, дулгач олоρχу ыраастанна, ылахан быһыттар оҥоһу дуннулар. Онов урут Куохара үрбэ кыра да буолар уон сыла бириде уутун күөлбүтүсэр ниллэрэрэ тохтоон, билигтн 15—20 сыла бириде уутун суурдэрэ биллибэт, аны ол суурбүт уута күөлбүтүсэр кэдэрэ сарбах. Куохара кэниини 1993 сыллаахха ууламмыта, ити ааспыт 8 сыл-устата сөгүү нуорманы тутуһарың урдүнэн күөлбүт уолан бута.

Күөлдүтүн Таатта уутунан чөлүгөр туһариздин диярбнт, бийиги саныыр-батыынан, соготох, саамай сөптөөх былаан. Ол гынан баран бу былааны утар-сааччылар бааллара хом-молдодоох, Субуруускай аатынан совхоз директора А. В. Ефремов Таатта сүмьүттэн 200 гектар, алаастартан 200 гектар сир, бааһына ууга был-дынаалларынан бирчичи-нэлээн ити сирдэри кө-мүллээбэт. Кини этинтэ олодо суох, ол маньыста-рынан: Таатта сүмьүүн 200 гектара нүөлсүтүд-лэр ходуһа буолар, ууга былдыанар 3 алаас нээн 77 гектар (200 га буол-батах) буолуода, итинтэн 19 гектара—бааһына, 48 гектара—маччирэн. Бы-һыт үөһэ өртүгэр уу чүөмпөһө эрэ хааларынан, ходуһа ууга былдыамнат. Болтоһо сельсоветын председатели А. М. Слеп-цов Чурапчы күөлэ Таат-та уутунан 10 сыл устата туолуо, оччобо бийиги уу-нан эстэбит диин Куоха-раттан ууланарга сүбэлэ-этэ. Оттон «Мылдаахай» совхоз директора В. П. Чичигинаров, Таатта үр-эни быһары булгуччу ута-ран туран, Таатта чүөм-пөһөрттэн турба тардан но-судунан бырахтаран Чу-рапчы сэлээнньэтин уу

советын президиума б
дьял кулун тутар 13 к
нүгэр бнэс суол бйрч
нэни снри кенүүлэбэ
гүнүн 77 №-дэх бй
наары таһаарда.

Ол биричүүлэри бир
ни быһардахха маннь

Вастакытынан, өйдөтөр
бынаарар үлэ барбатаар
дүүлэрэ кырдык, оно
өйдөгүү, бынаарым үлөт
барыхтаах.

Иккинчиден, Таатта ур-
дун минигэн олоер хаты-
лылар абыр уута суол
олоробут диниллэрэ, кэли-
смылар субуруччу уулаах-
тарын үрдүнэ, кырдык
хомолтолоох. Н. С. Со-
вьев иһэр уубут суох дин-
уһун кэмгэ элбэхтик этэ-
суруйа сатаабыта ба-
чаанга диэри өйөммөт-
зобит. Эһиги кыһалдаа-
ры бийиги толору өйдүү-
бүт уонна күөллэргити
күртигинитэ харыстыыр
ууларың элбэтэр быһаа-
рылаах дыһаллара
ылыахтара дин эрэнэбит.
Эриликтэр Таатта уутун
кү үрөһ өрө сүүрдөн ха-
һааран күөллэни ууту-
һун, туттай, батыһан
аһаан олоролдор. Таатта
быһытыттан уу иһин аһа-
хайдар, сороһо Чурапчы-
лыыр, сорох уута Таатта
сунуһун аһа тулар
гына быһыт оһоһуалар. Чу-
рапчылаабыт уу Таатта
төттөрү Лахалды таһы-
нан Ойбон Күөл быһыты-
гар иһирэн иһинэн өрө аһ-
ныахтаах, онон кэпсэтэ
быһыппыт Хатылы бачу-
дэгар ууну үһөһтэн, ал-
лареттан аһаларынан, хан-
нык да хоромньуну оһор-
бот, кэлбит ууну тохто-
то аһалы ылыахха эрэ на-
да.

Үсүүнээн. Бырдыаа
мийа 120 тонна оту биз
рэр ходуһата ууга былдыа
нар дэммитэ сыйһа, ходу
һа нүүлсүүдлэр, онон үү
нүүтэ икки бүк улаатыа
уонна ити эргин сирдэр
нүүлсүүлээн ходуһа бас
тылгынара буолуохтара.

Төрдүүнэн, Таатга үрэх уутун мунивар сира Мындагаайы суолугтан бэгтэх 5—6 км, онон уута кыра дин быһаарынта суруллубутун хайлах да соопке эллиттэр диэххэ сатамтат. Таатга баһа биһигиттэн 140 км, итинна Хонду үрөҕэ эбиллэр. Холубур, кэлин хас да сылта суубуруччу Таатга, Хонду ууларын суургүлөр, ааспыт сыл кураан сайын буолан, биһиги сутаан да олордорбут, быларыһын Таатга уута Одьхууһига кэлэн тохтообута, эбэтэр 1989 сылы быллахха тардыс уулаах сыл диниһт, ол гынан баран Тааттара Нампа быһыта 8 мөл. куб. метр ууну урукку ууттар эбин тохтоппута, уурдордон кэлэн Хаамыһа быһытыгар иҥиз 360 тектар ходоһаны нүөлсүһүтэ уонна аастыта. Онон ити кыра уулаах дьыл Таатга үрөҕэ уонтан галсымахтыыр мөлүбүөн кубометр ууну суурдубута чуолкай. Өҥ Дьылларга ити уу 3—4 төгүл элбигирэ биллэр. Итиннэ олобуран суоттаатахха, Таатга Хондууун биһиги наада буолар уубутун холон

Басгийнхон, уурагчдад Таатгара буйлч, онцгой дуннаарына, экологический нэвдэгийг тэрднэ дэмжжээ гэж ойлгох суох. Того? Би

ныт онгошулуучаа
алаастар. Чуралчы, Има
гиттэ, Улуу Сыһы, Ли
палээх, Агтыкы күөлүрү
гар кырата 7 кв. км орду
изинээх 30-ча мөл. куб
метр уу саппаастаах күөл
лөр системалара үөскөз
тулалары эйбээ аап
үчүгэй эрэ сабыдыалы
оноруо. Ити уу саппаа
һыттан совхоз 700-тэ
тахса гектар баһыналар
ры күөлсүтэн, үүнүүтү
1,5—2 төгүд улаатынна
рыгар кыах үөскүөдү.
Онон экологической ма
дээн дини ааттаан, совхоз
ка комиссияция кордоору
гынааллара табыгана суо

Чурапчы күөлү Таатта таттан уулааныны утар сааччылар күөлү хаһан хаһан уулааныахтаадын туһунан туту да эпэтиллэ. Чурапчы күөлү уонна атын күөллөр бары толору уулааныларга сири салгыны синигирээн. Чурапчы, Хатымы салынналарын айылбаларын тупсарыахтаадын кыһалан өйдөөбөткөрө хомолтолоох. Вилгирин ардаа былыгы Чурапчы арбаа өртүгөр көстөн баран салынналарга изабанна эрэ хоту эбэтэр собуруу халыһарын бары көрөбүт. Ити салынна тула элбэх уулаах улахан күөллөр суохтарыттан буолар, уу ууну ыгырарын умуһуобун. Этэр күөллөрбүт үөскөтөхтарына, барылаан аттэхха, сыһа оройуон өлөхтөхторун биһирдигитигэр 2—3 киһе талыы собону биһирдигитигэр со...

Оройдоммут ууга сураа
Чурапчи дьонутар төбө-
дөөх кыһалары, үйэ-саа-
сарбыллытын, олунуу-
сүтүүнү адалытын дадан
ситэр уустук. Ууланьы
бүтүгнү курдун албах
модун техникалаах, сай-
дыылаах үйэвэ бэйэбит
хайдах даһанарбыгыттан
улахан тутулуктаах. Онун
мантан кэлэр өртүгэр ба-
ры хайысханан ууну бу-
луу, муньунуу үлэтин
уопсай тыды булан, күүс-
пүтүн түмөн кэскиллаах-
тун үлэлэниг.

Чурапчы, Имигитта,
Улуу Сыһыы, Липпадьэх.
Аттыкы күөллэрин Таат-
тааттан уулааһын, Чурап-
чы оройуонун олохтоохто-
рутар барытыгытар ачы-
гык да куһаҕаны өгөрбөк-
кө эрэ эргичи үчүгүһүн
эрэ өгөрбөрүөн, ойонһон
сөп дэнэ биһиги бигэ эрэд-
дэһиит, Күндү биэр дөй-
дүлээхтарбыт, күөлбүт
өрүһүлүүтэ кэтэһэри тү-
дүбэтиһэн, бу болуу-
руоска тоһо кыалларынан
түргөһүн эһиги санааҕы-
тын билээр, аһаас су-
рун суруйдубут, сурун-
туун Чурапчы сельсоветы-
гар ыһтаргытыгар ыһы-
рабыт.

Чурапчы сельсоветын
оройуон киинин уулуурга
инициативнай бөлөбө: В.
МАКАРОВ, И. КСЕНО-
ФОНТОВ, Н. ЕГОРОВ, Н.
КРИВОШАПКИН, Е. МА-
КАРОВ, П. АРЖАКОВ

РЕДАКЦИЙТАН: Чурагчдын уулаахын—дэмдэгт бэлтгүүлэх. Ол хайдах баяаарыллартан оройнон социальнай-экономическай сайдыгта бичигч тугулуктангаара. Чурагчдын уулзурга минциалнай бөлөх этингэ снэрдэх, олохтоох. Олон Чурагч олохтоохторо наймаха сыһаангытын этэргит, саамай таба уонна кедьүүстэх баяаарынын ыларга куус-көмө буолартыг наада буолла.

Мокшунуг, дакаастаан. Этинлэргит үрлүнэн буолбакка, халбангаабат дакаастабыллаах буоларгыта бадарыгыт.

Энүгүни хайдах хааччыйалларый?

ПАСПОРЫНАН КӨРҮӨХХЭ

Ыдыгын ас-тагас ады-
лабытын, ханна бадарар
иурма, лимит буулбуутун
бавы билдэйт. Якутскайга,
наһиликтэстэргэ, атын оро-
нуонар минитаржар та-
баары (аны аэс да барыл-
лыбат) ололор сиринан,
протисканан, атамалыыр
буулбууттар—сааман со-
тоох кыһар.

Орйуоммут юниингэр
ордук наадыйыллаар уонна
портнай табыардарыа тэ-
чээгэ улаастахтара-

ды кооперативный комитет
хөрөн үлдээр. Нийлэр-
най таваардагтан ураты-
аары маданын арга-
агын агуулар. Агуулаа-
агуулар хас нийн сирэй
хөрөн билдэтгэр дуудай.
Онон хас нийлб-барыг
нйн барыг агуулаа-
агуулар паслорын ко-
ко агуулаа-агуулар дуу-
агуулар нийлб-барыг агуу-
агуулар дуулаа агуу.

С. МОНАСТЫРЕВ,
Чурапчы олохтооҕо.

**Депутат
талылына**

Кулун тутар 31 күнүгэр оройуон Советын 24 №-дээх Вахсытааы уокуругар буолбут эбин быыбарга барыта 238 быыбардааччы кытыына. Кинилэртэн 232-лэрэ депутатка кандидат Максим Никольнич СИБИРЯКОВ нии куластарын бэйрдилэр, 6 быыбардааччы утарда.

Быбыр комиссията.

